

Частина перша

**Генерал Конфедерації
з Біг-Сура**

Генерал Конфедерації з Біґ-Сур

Коли я вперше дізнався про Біґ-Сур, я й гадки не мав, що він входив до Конфедеративних Штатів Америки. Я завжди думав, що Конфедерацію склали Джорджія, Арканзас, Міссісіпі, Флорида, Алабама, Луїзіана, Південна Кароліна, Вірджинія, Теннессі, Північна Кароліна, Техас, та й по всьому. Я навіть не здогадувався, що Біґ-Сур також належав до Конфедерації.

Біґ-Сур — дванадцятий член Конфедеративних Штатів Америки? Якщо чесно, важко повірити, ніби ті безлюдні суворі вершини та скелясті каліфорнійські пляжі були повстанцями; ніби секвої, кліщі та баклани розмахували повстанським прапором уздовж тієї вузької смужки землі в сотню миль, що простяглася між Монтереєм та Сан-Луїс-Обіспо.

Гори Санта-Люсії, та тисячолітня нічліжка гірських левів та бузкових кущів, — осередок Розколу? Тихий океан, ці доісторичні злидарські нетрі для абалону та водоростей, — відсилав представників на Конгрес Конфедерації в Ричмонд, Вірджинія?

Я чув, що населення Біг-Сура в часи Громадянської Війни майже повністю складалося з індіанців-збирачів. Я чув, що збирачі в тих краях взагалі не носили одягу. Вони не мали ані вогню, ані даху над головою, ані культури. Вони нічого не вирощували. Не полювали й не рибалили. Не ховали мертвих і не народжували дітей. Жили собі, живлячись корінцями й молюсками, і задоволено сиділи прямо під дощем.

Уявляю собі вираз обличчя генерала Роберта Е. Лі, коли перед ним з'явилася ця ватага з химерними тихоокеанськими дарами.

Це трапилося на другий день Битви в Глушині*. На світанку хоробрих, але виснажених конфедератів під командуванням Е. П. Гілла атакували

* *Битва в Глушині (англ. Battle of the Wilderness)* — одна з найкривавіших битв Громадянської війни в США, що відбулася 5–7 травня 1864 року між союзною армією під командуванням Улісса Гранта та армією Конфедерації

зо 000 солдатів Другого союзного корпусу генерала Генкока. Війська Е. П. Гілла розгромили, і вони, розтрочені й побиті, безладно відступили вулицею Орандж-Пленк-Роуд.

Двадцятивосьмирічний полковник Вільям Поуг, бравий артилерист з Півдня, чекав із шістнадцятьма гарматами на одній із небагатьох галявин Глушини, на фермі вдови Тепп. Гармати полковника Поуга були заряджені протипіхотними снарядами, і він відкрив вогонь, щойно солдати Е. П. Гілла зникли з Орандж-Пленк-Роуд.

Наступ Союзних військ потрапив просто під точний артилерійський вогонь, і раптом вони стали свідками того, як шматки летючого мармуру розбивають їхній центр та їхні фланги. У мить влучання історія перетворювала їхні тіла на пам'ятники. Їм це не сподобалось, тож вони почали задкувати уздовж Орандж-Пленк-роуд. Яка чудова назва для вулиці.

Полковник Поуг та його люди утримували позицію самотужки, без підтримки піхоти, — іншого виходу вони не мали, тож до назви вулиці їм було

під командуванням Роберта Лі. Проходила у важкодоступній лісовій місцевості, відомій як Глушина, в штаті Вірджинія.

байдуже. Вони застрягли там навіки, а генерал Лі стояв за їхніми спинами, оповитий клубами мармурової куряви, яка здіймалася від їхніх гармат. Він чекав на прибуття генерала Лонгстрита з підкріпленням. Люди Лонгстрита запізнювались уже на кілька годин.

Потім прибули перші з них. Стара техаська бригада Гуда під керівництвом Джона Грегга просочилася крізь розбиті війська Е. П. Гілла, і ці техасці були вкрай здивовані, позаяк люди Е. П. Гілла були штурмовим загоном Конфедеративної армії, аж тут вони виявилися розгромленими вщент.

— Що ви за війська, хлоп'ята? — спитав Лі.

— Ми техасці! — заревіли вони і швидко вишикувались у бойові порядки. Їх було менше тисячі, а вони сміливо рушили назустріч безодні федеральних військ.

Лі рухався разом із ними верхи на своєму прекрасному сірому коні, Тревелері, він був частиною цієї хвилі. Та вони його спинили й закричали: «Лі в тил! Лі в тил!»

Його розвернули і відіслали назад, тож останні роки життя він провів у спокої на посаді президента коледжу Вашингтона, який пізніше назвали коледжем «Вашингтона та Лі».

Тоді вони пішли в наступ, гнані вперед лише тваринною люттю, уже не переймаючись своїми людськими тінями. Тоді для цього було вже занадто пізно.

Техасці втратили понад 50 відсотків убитими за менш ніж десять хвилин, однак таки стримали наступ Союзних військ. Це наче зупинити океан, встромивши в нього пальця, щоправда, ненадовго, адже менш ніж за рік на них вже чекала битва біля містечка Аппоматтокс Корт Гаус, яка поки великодушно зберігала свою анонімність.

Коли Лі дістався кінця строю, туди саме прибув 8-й Біг-Сурський добровольчий батальйон коренеїдів-важковаговиків. Повітря довкола них повнилося запахами корінців та молюсків. 8-й Біг-Сурський добровольчий батальйон коренеїдів-важковаговиків доєднався до Армії Північної Вірджинії, немов осінь.

Вони стояли гуртом навколо коня Лі й зачудовано його розглядали, позаяк коня вони бачили вперше. Один з індіанців-збирачів пригостив Тревелера молюском.

Коли я вперше почув про Біг-Сур, я й гадки не мав, що він входив до спочилих у Бозі Конфедеративних Штатів Америки — країни, яка вийшла з моди, наче якась ідея чи абажур, або їжа, яку

більше ніхто не готує, хоч колись вона була улюбленою стравою багатьох тисяч родин.

Тільки завдяки Лі-іншого-кольору, — Лі Меллону, — я дізнався правду про Біг-Сур. Лі Меллону, який є бойовими стягами й барабанним дробом цієї книги. Лі Меллону — генералу Конфедерації в руїнах.

Зубні припливи Лі Меллона

Перш ніж продовжити із цією військовою оповідкою, я мушу поговорити про зуби Лі Меллона. Вони цього варті. За ті п'ять років, що я знаю Лі Меллона, у його роті побувало не менше 175 зубів.

Причиною цього було його надзвичайне вміння їх позбуватися. Воно майже межувало з геніальністю. Кажуть, ніби Джон Стюарт Мілл міг читати грецькою, коли йому виповнилося всього три роки, і написав історію Риму у віці шести з половиною.

Такими надзвичайними зуби Лі Меллона робило їхнє дивне й невпинне переміщення у численних та різноманітних протезах, які ті нещасні зуби заледве встигали назвати своєю домівкою. Я міг зустріти його якось на Маркет-стрит, і в його роті виднівся лише один верхній лівий зуб, а потім побачитися з ним знову, за кілька місяців,

на Грант-авеню, — і в нього вже були три нижніх правих зуби та один верхній лівий.

Тоді я знову зустрічав його, після того, як він щойно повернувся з Біґ-Сура, і він мав чотири верхні передні зуби та два нижні ліві; пізніше, після кількох тижнів у Сан-Франциско, у верхній пластині його зубного протезу вже не лишалося жодного зуба — він носив її лише для того, щоб простіше було розжовувати хрящі та щоб до рота не западали щоки.

Я звик до того, що з ним повсякчас трапляються такі зубні химери, тож тепер під час кожної зустрічі я ретельно роздивляюся його рот, щоб зрозуміти, як йому ведеться, й побачити, чи влаштувався він на роботу, які книжки читав — Сару Тісдейл* чи «Майн Кампф», і з ким він спав — з блондинками чи брюнетками.

Лі Меллон розповів мені, що якимось уже в Новітні часи він одночасно мав у роті всі зуби протягом цілого дня. Він їхав на тракторі в Канзасі, ганяв туди-сюди пшеничним полем, але новісінька нижня пластина протезу якимось дивакувато сиділа,

* *Сара Тісдейл* (англ. *Sara Teasdale*, 1884–1933) — американська поетеса, лауреатка Пулітцерівської премії за поетичну збірку «Пісні про кохання».

тож він дістав її й поклав до кишені сорочки. Зуби випали, і, здаючи задом, він їх переїхав.

Лі Меллон розповів мені трохи сумовито, що коли помітив зникнення зубів з кишені сорочки, йому знадобилася майже година, аби їх знайти, а коли він їх все таки вішукав, то виявилось, що вони вже ні до чого не годились.

Коли я вперше зустрів Лі Меллона

Я зустрів Лі Меллона п'ять років тому в Сан-Франциско. Була весна. Він щойно повернувся авто-стопом із Біг-Сура. Багатий педик підібрав його на дорозі й підкинув Лі Меллона на своєму спортивному авто. Багатий педик запропонував Лі Меллону десять доларів, щоб той вчинив акт оральної наруги.

Лі Меллон сказав «гарзд», і вони зупинилися в безлюдній місцині, від якої поодинокі дерева тягнулися до гір, зливаючись на своєму шляху з лісом на видноколі, і потім вже гуртом дерлися на гірські вершини.

— Після Вас, — сказав Лі Меллон, і вони по-далися в затінок, багатий педик йшов попереду. Лі Меллон підняв камінь і хряцнув ним багатого педика по голові.

— Ай, — зойкнув багатий педик і впав на землю. Було боляче, і багатий педик почав благати його помилувати.

— Змилуйся! Змилуйся! Я лише самотній, маленький багатий педик, який захотів трохи розважитись. Я ніколи нікому нічого не зробив.

— Годі скиглити, — сказав Лі Меллон. — Віддай мені всі свої гроші та ключі від машини. Більш мені від тебе нічого не треба, багатий педик.

Багатий педик віддав Лі Меллону 235 доларів та ключі від машини, а ще свій годинник.

Лі Меллон нічого не казав про годинник багатого педика, та враховуючи, що в нього на носі був день народження — йому мало виповнитися двадцять три, — Лі Меллон взяв годинника й поклав собі до кишені.

Для багатого педика це були найкращі хвилини його життя. Високий, молодий, красивий, відчайдушний беззубий грабіжник забирав усі його гроші, його машину і його годинник.

Буде про що розповісти своїм багатим друзям-педикам. Він зможе показати гюлю на голові, а також місце, де колись був його годинник.

Багатий педик торкнувся гюлі на голові. Вона наростала, наче тісто. Багатий педик сподівався, що гюля ще довго не сходитиме.

— Я пішов, — сказав Лі Меллон. — А ти сиди, де сидиш, до завтрашнього ранку. Якщо поворухнешся бодай на дюйм, я повернуся і переїду тебе кілька разів своїм авто. Я відчайдух, і над усе на цьому світі мені до вподоби чавити машиною багатих педиків.

— Я не поворухнуся до завтрашнього ранку, — сказав багатий педик. Йому це видавалося логічним. Зрештою, Лі Меллон й справді скидався на доволі серйозного хлопця, попри його привабливу зовнішність.

— Не поворухнуся ні на дюйм, — пообіцяв багатий педик.

— Ось це хороший багатий педик, — вдоволено мовив Лі Меллон. Зрештою він полишив ту машину в Монтереї й доїхав до Сан-Франциско на автобусі.

Коли я вперше зустрів цього молодого розбишаку, він уже четвертий день пропивав конфісковані кошти. Він купив пляшку віскі, і ми подалися у бічну вуличку, щоб її впорати. Так у Сан-Франциско заведено.

Ми з Лі Меллоном теревенили без упину й одразу ж стали хорошими друзями. Він сказав, що шукає помешкання. У нього лишалося ще трохи грошей багатого педика.

Я сказав, що під мансардою, яку я займаю в будинку на Лівенворт-стрит, здається вільна кімната, й Лі Меллон пробубонів: «Здоров був, сусіде».

Лі Меллон знав, що багатий педик у жодному разі не піде в поліцію.

— Багатий педик, мабуть, і досі сидить там в Біг-Сурі, — сказав Лі Меллон. — Хоч би з голоду не помер.